

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยง
ปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF FARMERS WHO RAISE TILAPIA
IN CHIANGMAI AND CHIANGRAI PROVINCES

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันการผลิตปลานิลใน
เขตภาคเหนือเพื่อเป็นอาหารปลอดภัย

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2548

จำนวนเงิน 150,500 บาท

หัวหน้าโครงการ

ว่าที่ร้อยตรีอานภาพ วรรณคนาพล

ผู้ร่วมโครงการ

นายประจวบ ฉายนุ

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

30 กันยายน 2548

1๙๗/๔๑

กิตติกรรมประกาศ

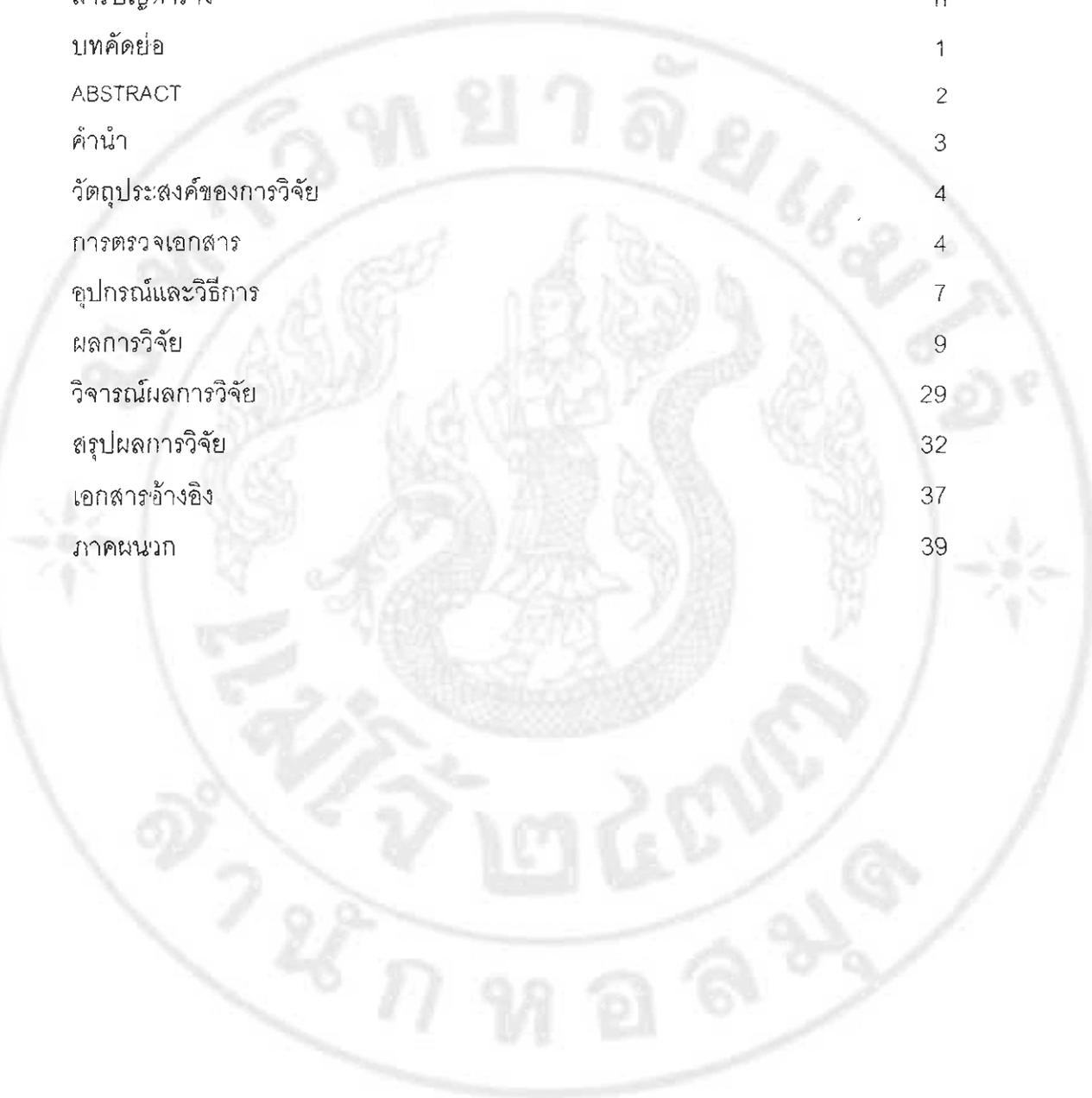
คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ในการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2548 นอกจากนี้เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คณาจารย์ ช่างราชการและเจ้าหน้าที่คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่ได้สนับสนุนในการดำเนินงาน งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

คณะผู้วิจัย

สารบัญเรื่อง

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง	ก
บทคัดย่อ	1
ABSTRACT	2
คำนำ	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
การตรวจเอกสาร	4
อุปกรณ์และวิธีการ	7
ผลการวิจัย	9
วิจารณ์ผลการวิจัย	29
สรุปผลการวิจัย	32
เอกสารอ้างอิง	37
ภาคผนวก	39

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด	9
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุด-ต่ำสุดของ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	9
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	10
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงปลา	11
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วม กลุ่มสมาชิกการเลี้ยงปลา	13
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุด-ต่ำสุดของ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงปลา	15
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามต้นทุนการผลิต	15
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา	16
ตารางที่ 9 ร้อยละของการตอบคำถามในส่วนความรู้ความเข้าใจในการ เลี้ยงปลาแยกเป็นรายข้อ	17
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความ พึงพอใจในด้านต่าง ๆ	18
ตารางที่ 11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เป็นรายข้อ	21
ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับ ความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา	23
ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลในการเลี้ยงปลากับ ความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา	24
ตารางที่ 14 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา	25

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 15 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อมูลการเลี้ยงปลากับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา	27
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ลำดับที่ต้องการการช่วยเหลือ	28

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย
FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF FARMERS WHO RAISE
TILAPIA IN CHIANGMAI AND CHIANGRAI PROVINCES

อานูภาพ วรรณคนาพล ประจวบ ฉายบุ
ARNUPARP WANKANAPOL PRACHAUB CHAIBU

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิลตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงปลานิล เพื่อนำมาสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายจำนวน 207 ราย โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายในจังหวัดเชียงใหม่ และแบบแบ่งกลุ่มในจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดต่ำสุด และทดสอบหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยใช้ ไคสแควร์และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยโปรแกรม SPSS for windows

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเลี้ยงและด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลา ส่วนด้านที่เกษตรกรพึงพอใจปานกลาง ได้แก่ ด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลาและด้านการตลาด สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาพบว่า จำนวนครั้งของการฝึกอบรม การพบปะกับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่สังกัดกลุ่มเลี้ยงปลาในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย จะมีผลให้มีความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างยิ่งทางสถิติ($P < 0.01$) สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่า เกษตรกรยังขาดความเชื่อมั่นในกลุ่มผู้เลี้ยงปลา โดยส่วนใหญ่เสนอว่าควรวางแผนการผลิตเพื่อให้มีผลผลิตต่อเนื่อง และควรสนับสนุนการให้ข่าวสารและการแนะนำสมาชิกให้เลี้ยงปลาถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1). Determine the factors affecting on satisfaction of farmers who raise tilapia in Chiangmai and Chiangrai provinces and 2). To identify problem and obstacles in fish farmers' organization. Data were collected in Chiangmai and Chiangrai provinces through a questionnaire of 207 samples. Sampling methods used were simple and cluster random sampling in Chiangmai and Chiangrai respectively. Statistical analyses included frequency, percentage, standard deviation, arithmetic mean as well as Chi-square and Pearson's product moment correlation coefficient tests by SPSS for windows

Results indicated that the majority of farmers had a high satisfaction in social, economic, tilapia culture and fish culture extension. They had a medium satisfaction in fish farmer association and fish market system. Factors related to tilapia raising satisfaction included amount of training, the chance to meet government officers and group member in Chiangmai and Chiangrai provinces were highly significant($P < 0.01$). Farmers having a low confidence in group performance are one of problems and barriers in fish farmer organization. Most farmers propose the better annual planning in tilapia raising in order to get continuous fish product. In addition, they need to get the technical supports in tilapia culture to cut down the cost.

คำนำ

จากปัจจุบันการเพิ่มปริมาณการบริโภคสัตว์น้ำประเภทปลาที่มีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากคุณค่าทางโภชนาการที่ดีกว่าสัตว์บกชนิดอื่น ๆ และยังไม่พบปัญหาโรคระบาดร้ายแรงที่อาจจะส่งผลมาถึงผู้บริโภคได้ ทำให้การเลี้ยงปลาน้ำจืดจึงเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ของเกษตรกรทางหนึ่ง โดยเฉพาะปลานิลและปลาตะเพียนซึ่งเป็นปลาน้ำจืดที่ตลาดมีความต้องการสูง ประชาชนนิยมในการบริโภค เนื่องจากเป็นปลาที่รสชาติดี เกษตรกรจึงสนใจนำมาเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายจากคุณลักษณะเฉพาะตัวที่เลี้ยงและดูแลรักษาง่าย โตเร็วและสามารถทนต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี ประกอบการหาซื้อลูกพันธุ์ได้ง่ายจากภาคเอกชนและภาครัฐ จากการสำรวจของกรมประมง(อ้างใน นวลมณี พงษ์ธนาและคณะ,2547) พบว่า ปลานิลเป็นปลาที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีผลผลิตเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย สำหรับรูปแบบการเลี้ยงมีทั้งการเลี้ยงในบ่อดินและในกระชัง โดยในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงในบ่อดิน และกำลังมีความนิยมเลี้ยงในกระชังในแหล่งน้ำธรรมชาติเพิ่มขึ้นเนื่องจากให้ผลผลิตสูงกว่าในบ่อดิน (Lin and Kaewpaitoon, 2000)

ทางพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยก็มีการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนที่แพร่หลาย โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นเมืองศูนย์รวมเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของทางภาคเหนือ ก็มีการเลี้ยงทั้งในบ่อดินและในกระชัง เพื่อตอบสนองการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้น แต่ปัจจุบันก็ยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการ จากตัวเลขการบริโภคปลาน้ำจืดในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีความต้องการถึง 40,000 กิโลกรัมต่อวัน แต่สามารถผลิตได้เพียง 7,000 กิโลกรัม(เทพรัตน์ อึ้งเศรษฐพันธ์ และคณะ, 2545) เท่านั้น ที่เหลือจึงเป็นการนำเข้ามาจากต่างจังหวัดทั้งสิ้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย ก็เป็นแหล่งใหญ่ในการส่งปลานิลและตะเพียนเช่นกัน จากสถานการณ์นี้ทำให้เห็นว่า จังหวัดเชียงรายก็มีศักยภาพในการผลิตปลานิลและตะเพียนในเขตภาคเหนือเช่นกัน

เพื่อให้เกิดการผลิตปลานิลและปลาตะเพียนอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาจึงต้องรวมกลุ่มผู้ผลิตในรูปของกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ ในการป้องกันผลผลิตของกลุ่มตนเองเข้าสู่การแข่งขัน แย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาด เกษตรกรและกลุ่มของตนจึงต้องมีความตื่นตัว ความพร้อมในการผลิต การจัดการผลผลิต การลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ปลาได้คุณภาพดีตรงความต้องการของตลาดตลอดเวลา จากข้อมูลของกรมประมง(2546) พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับทางรัฐมีไม่ต่ำกว่า 3 กลุ่มและในจังหวัดเชียงรายมีไม่ต่ำกว่า 6 กลุ่ม เพื่อให้อาชีพนี้มีความยั่งยืน สามารถ

สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ สิ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงความยั่งยืนของการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา ก็คือความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ เพราะหากไม่พึงพอใจแล้วก็ไม่สามารถประกอบอาชีพนี้ต่อไปได้ หรือพึงพอใจแล้วอะไรที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ต่อไป การศึกษานี้จึงมุ่งหวังที่จะศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา ของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตปลานิลที่สำคัญของภาคเหนือ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันการผลิตปลานิลในเขตภาคเหนือเพื่อเป็นอาหารปลอดภัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อค้นหาความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิลรวมทั้งเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย
- 2 เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลให้เกิดความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย
- 3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงปลานิล เพื่อนำมาสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ Wolman B. (1973) อธิบายถึงความพึงพอใจว่า คือ ความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ ซึ่งอรรถนิจินดามานนท์ (2542) ได้เพิ่มเติมว่า เป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยเน้นความรู้สึกด้านบวกและบุคคลนั้นเกิดการรับรู้ และนำมาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ Flippo E.B.(1961) กล่าวว่า ความพึงพอใจจะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงาน

ความพึงพอใจเป็นผลจากความต้องการของมนุษย์ที่กล่าวในทฤษฎีการจูงใจของ Maslow A.H.(1970) ลำดับความต้องการว่า

1. ความต้องการด้านสรีระพื้นฐาน (Basic physiological needs)
2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security needs)
3. ความต้องการทางสังคม (Social activities needs)
4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem and self respect needs)
5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความรู้สึกนึกคิด (Self realization and accomplishment needs)

ธงชัย สันติวงษ์ (2530:390-391) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการ ERG ว่า Clinton P. Alderfer ได้เสนอทฤษฎี ERG ซึ่งพัฒนาจากทฤษฎีของ Maslow ว่ามนุษย์ต้องการอยู่ 3 ประเภท คือ

1. ต้องการอยู่รอด (Existence) นั่นก็คือปัจจัย สำหรับในองค์กรคือผลตอบแทน เงินใจ สัญญาการทำงานที่ดี
2. ความสัมพันธ์ทางสังคม (Relatedness) ต้องการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีมิตรภาพกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความมั่นคง
3. ความก้าวหน้าและเติบโต (Growth) พัฒนาเปลี่ยนแปลงฐานะ การเติบโตก้าวหน้า เพื่อให้เกิดความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎี ERG นี้มีสมมติฐาน 3 ประการเป็นกลไกคือ

1. ต้องการการตอบสนอง (Need satisfaction) หากความต้องการระดับใดได้รับการตอบสนองน้อย ความต้องการประเภทนั้นจะสูง
2. ขนาดความต้องการ (Desire Strength) หากความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองมากพอแล้ว ก็จะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่สูงกว่ามีมากขึ้น
3. ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง (Need Frustration) หากความต้องการประเภทที่อยู่สูงมีอุปสรรคขัดขวาง ได้รับการตอบสนองน้อย ก็จะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำลงไปมีความสำคัญมากขึ้น

การแสดงออกของพฤติกรรมมนุษย์ตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการ การตอบสนองความต้องการ การที่จะเสนอสิ่งเร้าให้ตรงความต้องการ จำเป็นต้องทราบแรงจูงใจของบุคคลเพื่อสามารถตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ได้ รูปแบบการจูงใจของ Poster และ Lawer ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผลตอบแทนเป็นสาเหตุให้เกิดความพอใจ ดังนั้นการปฏิบัติงานที่ดีนำไปสู่ผลตอบแทนที่ดี แบ่งได้ 2 แบบ คือ 1.ผลตอบแทนภายใน และ 2.ผลตอบแทนภายนอก และในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพอ

ใจ ที่จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ถ้าหากผลตอบแทนจริงมากกว่าผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพอใจย่อมเกิดขึ้น ความมากน้อยของความพอใจหรือไม่พอใจย่อมขึ้นกับขนาดความแตกต่างของผลตอบแทนที่ได้รับจริงกับการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน

Seashore และ Thomas (อ้างในมนตรี เจียบแหลม, 2536) จำแนกตัวแปรที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

- 1 ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Variable) ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ ลักษณะอาชีพ เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สิ่งแวดล้อมของงานและหน่วยงาน
- 2 ด้านบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ความสามารถ และบุคลิกภาพ
- 3 ผลสืบเนื่องที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน วัดได้จากบุคคล องค์การและระดับสังคม ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เกิดจากการปรับปรุงตนเองและสิ่งแวดล้อม หากประสบการณ์ที่ได้ไม่เป็นที่พึงพอใจจะนำไปสู่ปัญหา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เทพดนัย ทองคำดี(2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมโคเนื้อ ของหน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า ทศนคติดต่อการเลี้ยง และต่อเจ้าหน้าที่มีผลให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในการเลี้ยงโคเนื้อ

พรทิพย์ นวลอนงค์ (2544) ได้ศึกษา ประเมินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในกระชัง จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรพอใจด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ และผลตอบแทนที่ได้รับ เนื่องจากได้ผลผลิตเกินกว่ามาตรฐานที่ทางการกำหนดไว้ และทางด้านต้นทุนก็ต่ำกว่าที่ทางการได้กำหนดไว้

จุฑา สิ้นชัยพานิชและยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์(2544) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้มาติดต่อขอรับเอกสารที่กองส่งเสริมการประมงที่มีต่อเอกสารแนะนำของกรมประมง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจเอกสารแนะนำพบว่า ปัจจัยด้านความเชื่อ/กรอบอ้างอิงทางความคิด ปัจจัยด้านความต้องการ/ความคาดหวัง และปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อเอกสารแนะนำของกรมประมง

ยุตม พรหมตัน (2545) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรชาวเขามุ่งความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในระดับสูง ทั้งในด้านสังคม ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ด้านความมั่นคงและนโยบายของรัฐบาล ส่วนลำดับสุดท้ายคือด้านเศรษฐกิจ และความพึงพอใจของเกษตรกร ทั้ง 4 ด้านนี้ ยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

จากผลการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้พบว่า การเกิดความพึงพอใจ เกิดจากความต้องการที่ได้รับการตอบสนองที่แตกต่างกัน โดยอาศัยปัจจัยภายในของบุคคลนั้น ๆ เองและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น จึงสรุปเป็นกรอบความคิดในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

กรอบความคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม
2. ปัจจัยด้านการเลี้ยงปลานิล
3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา

ตัวแปรตาม

→ ความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Surveys research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา

- 1.1 จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลในบ่อดินในอำเภอสันทราย และผู้เลี้ยงในกระชังในกิ่งอำเภอคอกหย่อม
- 1.2 จังหวัดเชียงราย เกษตรกรที่เลี้ยงปลานิลในอำเภอพาน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงปลานิลเชิงธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มตัวอย่าง

- 2.1. จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 136 ราย และเก็บข้อมูลโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยวิธีจับสลากจากเกษตรกรที่มีรายชื่อในกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงปลา
- 2.2. จังหวัดเชียงราย สุ่มตัวอย่างแบบ Cluster or area sampling โดยใช้แนวถนนเป็นตัวแบ่งเขต ได้กลุ่มตัวอย่าง 71 ราย

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Content validity) จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อปรับปรุงเนื้อหาและการสื่อภาษาให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น และวิเคราะห์หาค่าของความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ในส่วนของความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิลมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และในส่วนของความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิลเท่ากับ 0.85 โดยค่าความเชื่อมั่นทั้ง 2 ส่วน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70-0.90 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ (สุรพล กาญจนวิจิตร, 2530)

การวิเคราะห์

- 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิลและความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาในด้านต่าง ๆ วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสูงสุด-ต่ำสุด (Maximum-Minimum)
- 2 การทดสอบหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ใช้ค่า ไค-สแควร์ (Chi-square) สำหรับตัวแปรที่มีมาตรวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal scale) และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) สำหรับตัวแปรที่มีมาตรวัดแบบอันตรภาค (Interval scale)

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม (ตารางที่ 1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 65.7 และอยู่ในจังหวัดเชียงรายร้อยละ 34.3

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เชียงใหม่	136	65.7
เชียงราย	71	34.3
รวม	207	100

อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 2) เท่ากับ 47 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,690.02 บาท โดยเป็นรายได้ที่มาจากการขายปลาและจากแหล่งอื่น ๆ เฉลี่ยเท่ากับ 6,216.59 และ 4,564.98 บาทตามลำดับ สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกเฉลี่ย 4.02 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 7.22 ไร่

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุด-ต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อายุ	47	9.350	72	22
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	10,690.02	8,023.63	50,000	1,500
- รายได้จากการเลี้ยงปลา	6,216.59	4,968.41	35,000	500
- รายได้จากแหล่งอื่น ๆ	4,564.98	5,712.11	42,500	0
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4.02	1.31	8	1
พื้นที่ถือครอง	7.22	7.76	53	0.25

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและหญิง (ตารางที่ 3) ร้อยละ 78.7 และ 21.3 ตามลำดับ มีสถานภาพสมรส โสดและม้ายร้อยละ 88.4, 7.7 และ 3.9 ตามลำดับ ในด้านการศึกษาล้วนใหญ่ร้อยละ 68.1 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรีและอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 11.1, 9.2, 7.2 และ 4.3 ตามลำดับ สำหรับการครอบครองพื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.8 มีพื้นที่เป็นของตนเอง นอกจากนั้นเป็นของตนเองและเช่าและเช่าทั้งหมด ร้อยละ 4.3 และ 3.4 ตามลำดับ ในส่วนของภาระหนี้สินกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.8 มีหนี้สิน และมีเพียงร้อยละ 7.2 เท่านั้นที่ไม่มีหนี้สิน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
N=207		
เพศ		
ชาย	163	78.7
หญิง	44	21.3
สถานภาพสมรส		
โสด	16	7.7
สมรส	183	88.4
ม้าย	8	3.9
การศึกษา		
ประถมศึกษา	141	68.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	23	11.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	19	9.2
อนุปริญญา/ปวส.	9	4.3
ปริญญาตรี	15	7.2
การครอบครองพื้นที่		
ตนเอง	191	91.8
เช่าทั้งหมด	7	3.4

ตารางที่ 3(ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม N=207

ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ตนเองและเช่า	9	4.3
ภาวะหนี้สิน		
มี	192	92.8
ไม่มี	15	7.2
รวม	207	100

ข้อมูลด้านการเลี้ยงปลาหรือปลาที่บิหม

จากการศึกษาข้อมูลด้านการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 4) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่เลี้ยงปลานิลในบ่อดินร้อยละ 72 และร้อยละ 28 เป็นกลุ่มที่เลี้ยงปลานิลหรือที่บิหมในกระชัง ในด้านการอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง โดยมีจำนวนครั้งเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 ครั้ง นอกจากนี้หากมีปัญหาในการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างยังได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐถึงร้อยละ 72.5 ในส่วนของแหล่งทุนส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56 จะกู้เงินทั้งหมดมาใช้จ่ายในการเลี้ยงปลา เช่น จาก ธกส. กองทุนหมู่บ้านและธนาคารเป็นต้น และมีร้อยละ 27.1 ที่ใช้เงินทุนทั้งของตนเองและกู้ในการเลี้ยง แต่จะมีเพียงร้อยละ 16.9 ที่ไม่ได้กู้ยืมมาทำการเลี้ยงปลา

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงปลา N=207

ข้อมูลการเลี้ยงปลา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
รูปแบบการเลี้ยง		
บ่อดิน	149	72
กระชัง	58	28
การฝึกอบรม		
เคย	181	87.4

ตารางที่ 4 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงปลา

ข้อมูลการเลี้ยงปลา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่เคย	26	12.6
จำนวนครั้งการฝึกอบรมเฉลี่ย = 2.61 S.D.= 3.06 สูงสุด-ต่ำสุด =9-0 ครั้ง		
การพบปะกับเจ้าหน้าที่รัฐ		
เคย	150	72.5
ไม่เคย	57	27.5
แหล่งทุนในการเลี้ยงปลา		
ตนเองเท่านั้น	35	16.9
ตนเองและกู้	56	27.1
กู้เท่านั้น	116	56
รวม	207	100

การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงปลา(ตารางที่ 5) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 76.8 สังกัดอยู่ในกลุ่มผู้เลี้ยงปลาโดยจำแนกเป็นจังหวัดเชียงใหม่ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เลี้ยงปลาในบ่อดิน 1. ชมรมผู้เลี้ยงปลาต้นทรายร้อยละ 23.2 2. กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 6.3 และ 3.กลุ่มผู้เลี้ยงปลาอินทนนท์ร้อยละ 6.3 ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงในกระชังมีเพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มผู้เลี้ยงปลากระชังบ้านวังขามป้อมร้อยละ 7.2 ทางด้านจังหวัดเชียงราย พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ 5 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 15.5 อยู่ในกลุ่มปลาทอง รองลงมาได้แก่ สหกรณ์ประมงพาน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเชียงราย ปลาเชียงรายและส.ลานนา ร้อยละ 8.2, 5.8, 2.4 และ 1.9 ตามลำดับ โดยทั้งหมดมีระยะเวลาอยู่ในกลุ่มเฉลี่ย 4.33 ปี นอกจากนี้มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 23.2 ที่ไม่ได้สังกัดกลุ่มใดๆ ในส่วนของแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ใช้แหล่งน้ำชลประทานในการเลี้ยง และร้อยละ 28 ใช้แม่น้ำเป็นแหล่งเลี้ยงปลา

ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 35.2 ต้องการเลี้ยงเพื่อสร้างเสริมรายได้ ร้อยละ 25.1 ให้เหตุผลว่าการทำสวนหรือONAไม่ค่อยได้ผลและประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม นอกจากนี้หน่วยงานและโครงการรัฐได้เข้ามาส่งเสริม เช่น หน่วยงานประมง อกส. เป็นต้นอีก

ร้อยละ 22.2 ส่วนทางด้านเพื่อนบ้านแนะนำ เอกชนแนะนำ เลี้ยงสัตว์อื่นมาก่อนแล้วเช่นไก่ เป็ด ยีน อาชีพ การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง มีพื้นที่ว่าง ๆ รับช่วงต่อจากพ่อแม่ และไม่มีอะไรทำ เป็นมูลเหตุ ส่วนน้อย ร้อยละ 6.3, 4.3, 2.4, 1.9, 1, 0.5, 0.5 และ 0.5 ตามลำดับ ในส่วนของพันธุ์ปลาที่นำมา เลี้ยงกลุ่มตัวอย่างซื้อมาจากเอกชนถึงร้อยละ 99.5 โดยซื้อจากผู้เพาะในพื้นที่จังหวัดตนเอง ฟาร์มน้ำ ใส จังหวัดปราจีนบุรี และบริษัท CP เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการเลี้ยงปลา

N=207		
การเข้าร่วมกลุ่มสมาชิก	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
การสังกัดกลุ่มหรือชมรม		
1. สังกัดกลุ่มชมรม	159	76.8
จังหวัด เชียงใหม่		
1.1. ชมรมผู้เลี้ยงปลาสันทราย	48	23.2
1.2. กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลจังหวัดเชียงใหม่	13	6.3
1.3. กลุ่มผู้เลี้ยงปลาอินทรีสวนฟาร์ม	13	6.3
1.4. กลุ่มผู้เลี้ยงปลากระชังบ้านวังขามป้อม	15	7.2
จังหวัด เชียงราย		
1.5. ปลาทอง	32	15.5
1.6. สโมสรประมงพาน	17	8.2
1.7. สโมสรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเชียงราย	12	5.8
1.8. ปลาเชียงราย	5	2.4
1.9. ส. ลานนา	4	1.9
ระยะเวลาที่อยู่ในกลุ่มเฉลี่ย 4.33 ปี S.D.= 2.47 ค่าสูงสุด - ต่ำสุด = 11 - 1 ปี		
2. ไม่สังกัดกลุ่มใด ๆ	48	23.2
แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยง		
ชลประทาน	149	72
แม่น้ำ	58	28

ตารางที่ 5 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการเลี้ยงปลา

N=207		
การเข้าร่วมกลุ่มสมาชิก	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มูลเหตุจูงใจในการเลี้ยง		
เลี้ยงเพื่อสร้างเสริมรายได้	73	35.2
ทำสวนหรือนาไม่ค่อยได้ผล	52	25.1
หน่วยงานและโครงการรัฐได้เข้ามาส่งเสริม	46	22.2
เพื่อนบ้านแนะนำ	13	6.3
เอกชนแนะนำ	9	4.3
เลี้ยงสัตว์อื่นมาก่อนแล้ว	5	2.4
เปลี่ยนอาชีพ	4	1.9
การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง	2	1
มีพื้นที่ว่าง ๆ	1	0.5
รับช่วงต่อจากพ่อแม่	1	0.5
ไม่มีอะไรทำ	1	0.5
พันธุ์ปลาที่ใช้เลี้ยง		
ซื้อจากเอกชน	206	99.5
ซื้อจากหน่วยงานรัฐ	1	0.5
รวม	207	100

ในการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 6) กลุ่มตัวอย่างใช้สมาชิกในครอบครัวเลี้ยงปลาเฉลี่ยเท่ากับ 1.99 คน และพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงปลา สำหรับบ่อดินมีพื้นที่เลี้ยงปลาเฉลี่ย 4.54 ไร่และจำนวนเฉลี่ย 2.34 บ่อ ส่วนผู้เลี้ยงปลาในกระชังมีจำนวนกระชังเฉลี่ย 8.02 กระชัง ในส่วนของจำนวนรุ่นที่เลี้ยงมาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงปลามาแล้วเฉลี่ย 8.87 รุ่น ได้ผลผลิตเฉลี่ย 6,055.07 กก./รุ่น

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุด-ต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูล การเลี้ยงปลา

ข้อมูลการเลี้ยงปลา	N=207			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
สมาชิกในครอบครัวที่ช่วยเลี้ยงปลา	1.99	1.019	8	1
พื้นที่ในการเลี้ยงปลา(N= 149)	4.54	6.11	50	0.4
จำนวนปลอก(N=149)	2.34	1.84	13	1
จำนวนกระชัง(N=58)	8.02	4.27	20	2
จำนวนรุ่นที่เลี้ยง	8.87	4.92	30	1
ผลผลิตที่เต็วรุ่น	6,055.07	4,824.56	10,000	0

สำหรับต้นทุนการผลิต(ตารางที่ 7) อันดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า อาหาร คือต้นทุนที่มากที่สุด ถึงร้อยละ 100 ส่วนรองลงมาได้แก่ พันธุ์ปลาและแรงงานอยู่ที่ร้อยละ 91.8 และ 42 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามต้นทุนการผลิต

ต้นทุน	N=207	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. อาหาร	207	100
2. พันธุ์ปลา	190	91.8
3. แรงงาน	87	42

ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิล

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ตารางที่ 8) มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสูงถึงร้อยละ 86 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.99 ค่าสูงสุด-ต่ำสุดเท่ากับ 18-10 คะแนนตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 29 ที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา

N = 207

ระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สูง	178	86
ปานกลาง	29	14
รวม	207	100

ค่าเฉลี่ย = 4.85 คะแนน S.D. = 1.99 คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด = 18 - 10 คะแนน

หากพิจารณาขั้นตอนการเลี้ยงปลาของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ (ตารางที่ 9) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกซื้อลูกปลาอย่างเหมาะสมถึงร้อยละ 81.2 ในส่วนของการเตรียมบ่อก่อนการเลี้ยงมีความเข้าใจ ในการเตรียมบ่อร้อยละ 70 และเมื่อซื้อลูกปลามาเลี้ยงกลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าควรปล่อยในช่วงเช้าหรือเย็น และหากมีบ่อใหญ่เกิน 4 ไร่ ควรมีการอนุบาลลูกปลาก่อนปล่อย ร้อยละ 93.7 และ 81.2 ตามลำดับ ในส่วนของอัตราการปล่อยกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงร้อยละ 89.4 ว่า อัตราการปล่อยปลาในบ่อดินและในกระชังไม่เท่ากัน สำหรับอาหารที่ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจร้อยละ 96.1 ว่าควรให้ทั่ว ๆ บ่อ โดยร้อยละ 55.1 เห็นว่าในเดือนแรกควรให้อาหารที่มีโปรตีนไม่ต่ำกว่า 25% ด้านน้ำที่เลี้ยงปลาในบ่อดินควรมีสีเขียวและใช้ฝามือในการตรวจร้อยละ 81.2 และการใส่ปุ๋ยเคมีไม่ทำให้น้ำเสียร้อยละ 57 การเลี้ยงปลาในบ่อดินจำเป็นต้องมีอาหารธรรมชาติมากกว่าในกระชังร้อยละ 92.8 และหากปลาลอยหัวตอนเช้าไม่ได้หมายความว่าปลาต้องการอาหารร้อยละ 91.3

ในส่วนของคุณสมบัติน้ำกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงร้อยละ 94.7 ว่าในช่วงบ่ายจะมีออกซิเจนมากที่สุด และในการดูแลบ่อก็ไม่ควรให้มีผักบุงหรือหญ้าขึ้นมาก ๆ ถึงร้อยละ 79.2 ในการดูแลสุขภาพปลา เห็นว่าการเลี้ยงปลานิลไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีถึงร้อยละ 95.7 และในฤดูร้อนก็ไม่ใช้ฤดูที่เลี้ยงต่อการเกิดโรคร้อยละ 90.8 โดยการป้องกันการเกิดโรคควรพิจารณาถึงความหนาแน่นด้วยอีกร้อยละ 72 สำหรับก่อนการขายก็ควรพักปลาไว้ในน้ำสะอาดก่อนเพื่อลดกลิ่นโคลนร้อยละ 75.8

ตารางที่ 9 ร้อยละของการตอบคำถามในส่วนของความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาแยกเป็นรายข้อ

N=207

ความรู้ความเข้าใจ	ถูก	ผิด
1. ควรซื้อลูกปลาที่ผ่านการงดอาหารประมาณ 2 – 3 วัน หากต้องขนส่งไกล	81.2(168)	18.8(39)
2. เมื่อเตรียมบ่อเลี้ยงไม่จำเป็นต้องโรยปูนขาวและกรองน้ำเข้าบ่อ	70(145)	30(62)
3. การปล่อยลูกปลาลงเลี้ยงควรปล่อยช่วงเช้าหรือเย็น	93.7(194)	6.3(13)
4. หากบ่อมีขนาดใหญ่เกิน 4 ไร่ ควรอนุบาลลูกปลาก่อนแล้วค่อยปล่อย	81.2(168)	18.8(39)
5. การเลี้ยงปลานิลในกระชังและในบ่อดินให้ความหนาแน่นเหมือนกัน	89.4(185)	10.6(22)
6. น้ำสำหรับเลี้ยงปลาในบ่อดินควรมีสีเขียวและใช้ฝ่ามือตรวจความเข้มข้นของสีน้ำ	81.2(168)	18.8(39)
7. ในเดือนแรกของการเลี้ยงปลานิลควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 25%	55.1(114)	44.9(93)
8. หากเห็นปลาขึ้นมาลอยอยู่บนผิวน้ำในตอนเช้าตรู่แสดงว่าปลาต้องการอาหาร	91.3(189)	8.7(18)
9. ไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมีลงในบ่อเนื่องจากจะทำให้น้ำเสีย	57(118)	43(89)
10. การเลี้ยงปลานิลในบ่อจำเป็นต้องมีอาหารธรรมชาติในบ่อมากกว่าในกระชัง	92.8(192)	7.2(15)
11. การให้อาหารควรให้ทั่ว ๆ บ่อ	96.1(199)	3.9(8)
12. หากจะเลี้ยงปลาจำเป็นต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการ	87.4(181)	12.6(26)
13. ปลาจะขาดอากาศหายใจในช่วงบ่าย	94.7(196)	5.3(11)
14. บ่อเลี้ยงปลาควรมีหญ้าและผักบึงขึ้นมาก ๆ	79.2(164)	20.8(43)
15. การเลี้ยงปลานิลต้องใช้สารเคมีมาก ๆ เพื่อให้ปลาสุขภาพดี	95.7(198)	4.3(9)
16. ฤดูที่ปลาเจริญเติบโตช้าและมีโรคมามากคือฤดูร้อน	90.8(188)	9.2(19)
17. การปล่อยปลาความหนาแน่นที่เหมาะสมจะลดการเกิดโรค	72(149)	28(58)
18. การกำจัดกลิ่นโคลนทำได้โดยการนำปลามาพักไว้ในน้ำสะอาดประมาณ 1-2 วัน	75.8(157)	24.2(50)

ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา

จากการศึกษาความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 10) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านสังคมในระดับมากถึงร้อยละ 84.1 ในด้านเศรษฐกิจกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับมากร้อยละ 72.9 ด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างพอใจมาก ร้อยละ 57.5 ในด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจระดับมากและปานกลางใกล้เคียงกันคือร้อยละ 49.1 และ 49.7 ตามลำดับ ด้านการเลี้ยงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับมากร้อยละ 77.8 สำหรับด้านการตลาด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับปานกลางร้อยละ 58

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

N=207		
ความพึงพอใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจด้านสังคม		
มาก	174	84.1
ปานกลาง	33	15.9
รวม	207	100
ระดับความพึงพอใจด้านเศรษฐกิจ		
มาก	151	72.9
ปานกลาง	55	26.6
น้อย	1	0.5
รวม	207	100
ระดับความพึงพอใจด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลา		
มาก	78	49.1
ปานกลาง	79	49.7
น้อย	2	1.3
รวม	159	100
ระดับความพึงพอใจด้านเลี้ยง		
มาก	161	77.8

ตารางที่ 10(ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

N=207		
ความพึงพอใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ปานกลาง	46	22.2
รวม	207	100
ระดับความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล		
มาก	119	57.5
ปานกลาง	88	42.5
รวม	207	100
ระดับความพึงพอใจด้านการตลาด		
มาก	86	41.5
ปานกลาง	120	58
น้อย	1	0.5
รวม	207	100

หากพิจารณาการพึงพอใจในแต่ละด้านเป็นรายข้อ (ตารางที่ 11) พบว่า

ความพึงพอใจด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องการที่ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน โอกาสทางการศึกษาของบุตรดีขึ้นและมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 53.1, 59.4 และ 61.8 ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม มีการยอมรับในสังคมของชุมชน การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มเลี้ยงปลาและการมีส่วนช่วยเหลือสังคมและชุมชน ร้อยละ 51.2, 62.3, 54.6 และ 62.8 ตามลำดับ

ความพึงพอใจในด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องการมีรายได้มากขึ้นและมีความน่าเชื่อถือของแหล่งเงินเชื่อร้อยละ 52.7 และ 53.1 ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องมีเงินออมมาก

ยิ่งขึ้น มีสิ่งของอำนวยความสะดวก มีฐานะที่มั่นคง มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพและลดภาระหนี้สินร้อยละ 58.9, 69.6, 68.1, 64.7 และ 65.7 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องนโยบายการดำเนินงานของกลุ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม ความเชื่อถือที่มีต่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม การอำนวยความสะดวกต่อสมาชิกในการจับปลา การแก้ปัญหาผลผลิตของกลุ่มองค์กรผู้เลี้ยงปลาและความยุติธรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม ร้อยละ 63.5, 78.6, 73, 62.9, 69.2, 64.8 และ 62.9 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านเลี้ยง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องไม่ต้องใช้สารเคมีที่เสี่ยงต่อการตกค้างในเนื้อปลาและประชาชนนิยมบริโภคที่ร้อยละ 52.7 และ 65.7 ตามลำดับ ส่วนพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว คุ่มค่าต่อการลงทุน มีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เอกสารแนะนำที่เพียงพอ ใช้เวลาในการดูแลน้อยและสามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปได้ร้อยละ 53.6, 68.1, 52.2, 56 และ 53.6 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องการได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ การได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชน การปฏิบัติตามแผนการผลิต พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง สภาพพื้นที่สำหรับการเลี้ยง สารเคมีในการป้องกันโรคและการรักษาและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่องร้อยละ 52.7, 57, 71, 64.7, 58.9, 53.1 และ 59.4 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการตลาด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องการความมีเสถียรภาพด้านราคาปลา ความเหมาะสมในการกำหนดสถานที่รับซื้อปลา ความซื่อตรงของผู้รับซื้อ ความสม่ำเสมอของคุณภาพปลาที่ผลิตได้ ความสะดวกในการขนส่งปลา มีการตีราคาตามหลักวิชาการและผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุนร้อยละ 53.1, 70.5, 77.8, 73.9, 64.3, 63.3 และ 82.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เป็นรายชื่อ

N=207

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ความพึงพอใจในด้านสังคม			
1. ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม	48.3(100)	51.2(106)	0.5(1)
2. ความอบอุ่นของครอบครัวที่ได้อยู่รวมกัน	53.1(110)	46.9(97)	0
3. ความมีโอกาสการศึกษาของบุตรที่ดีขึ้น	59.4(123)	37.7(78)	2.9(6)
4. การยอมรับในสังคมของชุมชน	37.2(77)	62.3(129)	0.5(1)
5. ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ	61.8(128)	37.7(78)	0.5(1)
6. การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มเลี้ยงปลา	41.5(86)	54.6(113)	3.9(8)
7. การมีส่วนร่วมเหลือสังคมและชุมชน	36.7(76)	62.8(130)	0.5(1)
ความพึงพอใจในด้านเศรษฐกิจ			
1. มีรายได้มากขึ้น	52.7(109)	45.9(95)	1.4(3)
2. มีเงินออมมากยิ่งขึ้น	35.3(73)	58.9(122)	5.8(12)
3. มีสิ่งของอำนวยความสะดวก	27.5(57)	69.6(144)	2.9(6)
4. มีฐานะที่มั่นคง	28(58)	68.1(141)	3.9(8)
5. มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ	27.5(57)	64.7(134)	7.7(16)
6. ลดภาระหนี้สิน	22.2(46)	65.7(136)	12.1(25)
7. มีความน่าเชื่อถือของแหล่งสินเชื่อ	53.1(110)	44.4(92)	2.4(5)
ความพึงพอใจด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลา			
1. นโยบายการดำเนินงานของกลุ่ม	28.9(46)	63.5(101)	7.5(12)
2. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานเช่น จัดหาพันธุ์ปลา อาหาร และการจับจำหน่าย	16.4(26)	78.6(125)	5(8)
3. การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	18.2(29)	73(116)	8.2(14)
4. ความเชื่อถือที่มีต่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม	30.2(48)	62.9(100)	6.9(11)

ตารางที่ 11(ต่อ) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เป็นรายชื่อ

N=207

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การอำนวยความสะดวกต่อสมาชิกในการจับปลา	27.7(44)	69.2(110)	3.1(5)
6. การแก้ปัญหาผลผลิตของกลุ่มองค์กรผู้เลี้ยงปลา	15.1(24)	64.8(103)	20.1(32)
7. ความยุติธรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม	30.8(49)	62.9(100)	6.3(10)
ความพึงพอใจด้านเลี้ยง			
1. เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว	45.9(95)	53.6(111)	0.5(1)
2. คุ้มค่าต่อการลงทุน	30.9(64)	68.1(141)	1(2)
3. มีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เอกสารแนะนำที่เพียงพอ	32.4(67)	52.2(108)	15.5(32)
4. ใช้เวลาในการดูแลน้อย	29.5(61)	56(116)	14.5(30)
5. สามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปได้	44.4(92)	53.6(111)	1.9(4)
6. ไม่ต้องใช้สารเคมีที่เสี่ยงต่อการตกค้างในเนื้อปลา	52.7(109)	43(89)	4.3(9)
7. ประชาชนนิยมบริโภค	65.7(136)	33.8(70)	0.5(1)
ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล			
1. การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ	33.8(70)	52.7(109)	13.5(28)
2. การได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชน	28(58)	57(118)	15(31)
3. การปฏิบัติตามแผนการผลิต	22.2(46)	71(147)	6.8(14)
4. พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง	33.8(70)	64.7(134)	1.4(3)
5. สภาพพื้นที่สำหรับการเลี้ยง	39.1(81)	58.9(122)	1.9(4)
6. สารเคมีในการป้องกันโรคและการรักษา	33.1(69)	53.1(110)	13.5(28)
7. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่อง	21.7(45)	59.4(123)	18.8(39)
ความพึงพอใจด้านการตลาด			
1. ความมีเสถียรภาพด้านราคาปลา	15.5(32)	53.1(110)	31.4(65)
2. ความเหมาะสมในการกำหนดสถานที่รับซื้อปลา	22.2(46)	70.5(146)	7.2(15)

ตารางที่ 11(ต่อ) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เป็นรายชื่อ

N=207

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. ความชัดเจนของผู้รับซื้อ	10.6(22)	77.8(161)	11.6(24)
4. ความสม่ำเสมอของคุณภาพปลาที่ผลิตได้	22.2(46)	73.9(153)	3.9(8)
5. ความสะดวกในการขนส่งปลา	32.9(68)	64.3(133)	2.9(6)
6. มีการตีราคาตามหลักวิชาการ	17.4(36)	63.3(131)	19.3(40)
7. ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน	14(29)	82.6(171)	3.4(7)

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิล (ตารางที่ 12) พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ รายได้เฉลี่ย/เดือน รายได้จากการเลี้ยงปลา รายได้จากแหล่งอื่น ๆ จำนวนพื้นที่ถือครองและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกันไม่มีผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลามีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยมีค่า r เท่ากับ 0.027, 0.035, -0.071, 0.113, 0.006 และ -0.024 ตามลำดับ ($P > 0.05$)

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

N=207

ตัวแปร	ความพึงพอใจ		ความหมาย
	ค่า r	P	
อายุ	0.027	0.699 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
รายได้เฉลี่ย/เดือน	0.035	0.619 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
รายได้จากการเลี้ยงปลา	-0.071	0.307 ^{ns}	ทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์
รายได้จากแหล่งอื่น ๆ	0.113	0.106 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนพื้นที่ถือครอง	0.006	0.930 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.024	0.735 ^{ns}	ทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์

หมายเหตุ^{ns} = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับข้อมูลในส่วนของการเลี้ยงปลาของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 13) พบว่า ระยะเวลาการเลี้ยงปลา จำนวนบ่อดิน จำนวนกระชัง ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เลี้ยงปลา จำนวนรุ่นที่เลี้ยงมาและผลผลิตเฉลี่ยต่อรุ่นที่แตกต่างกันไม่มีผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยมีค่า r เท่ากับ 0.097, 0.023, 0.085, 0.018, -0.055, -0.029 และ 0.088 ตามลำดับ ($P > 0.05$)

แต่พบว่า จำนวนครั้งของการฝึกอบรมที่แตกต่างกันจะมีผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า $r = -0.255^{**}$ ($P < 0.01$) ซึ่งหมายความว่า หากมีการฝึกอบรมมากก็จะมี ความพอใจลดลง

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลในการเลี้ยงปลากับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

N=207

ตัวแปร	ความพึงพอใจ		ความหมาย
	ค่า r	P	
ระยะเวลาการเลี้ยงปลา	0.097	0.165 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนครั้งของการฝึกอบรม	-0.255	0.000 ^{**}	ทางลบและต่ำ
จำนวนบ่อดิน(N=149)	0.023	0.778 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนกระชัง(N=58)	0.085	0.526 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม	0.018	0.825 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เลี้ยงปลา	-0.055	0.430 ^{ns}	ทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์
จำนวนรุ่นที่เลี้ยงมา	-0.029	0.677 ^{ns}	ทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์
ผลผลิตเฉลี่ยต่อรุ่น	0.088	0.207 ^{ns}	ทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์

หมายเหตุ ** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ^{ns} = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิล (ตารางที่ 14) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานภาพถือครองที่ดินและภาวะหนี้สินที่แตกต่างกันไม่มีผลให้มีความพึงพอใจแตกต่างกันโดยมีค่า $\Phi = 0.035, -0.029, 0.035, -0.169$ และ 0.012 ($P > 0.05$) ตามลำดับ

แต่พบว่าผู้เลี้ยงปลาคนละจังหวัดจะมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าไครส์แควร์เท่ากับ 22.957 ค่า $\Phi = -0.333^{**}$ ($P < 0.01$)

ตารางที่ 14 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

ตัวแปร	ระดับความพึงพอใจ		รวม
	น้อย	มาก	
N=207			
เพศ			
ชาย	49.7(81)	50.3(82)	100(163)
หญิง	45.5(20)	54.5(24)	100(44)
	$\Phi = 0.035$	$\chi^2 = 0.249$	$P = 0.618^{ns}$
สถานภาพสมรส			
โสด	43.8(7)	56.3(9)	100(16)
สมรสและม่าย	49.2(94)	50.8(97)	100(191)
	$\Phi = -0.029$	$\chi^2 = 0.176$	$P = 0.674^{ns}$
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	50(70)	50(70)	100(140)
สูงกว่าประถมศึกษา	47(31)	53(35)	100(66)

ตารางที่ 14(ต่อ) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล
เศรษฐกิจและสังคมกับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

ตัวแปร	ระดับความพึงพอใจ		รวม
	น้อย	มาก	
	Phi = 0.035	$\chi^2 = 0.165$	P = 0.685 ^{ns}
สถานภาพถือครองที่ดิน			
ตนเองทั้งหมด	31.3(5)	68.8(11)	100(16)
ตนเองและเช่าและเช่าทั้งหมด	50(21)	50(21)	100(42)
Phi = -0.169	$\chi^2 = 1.647$	P = 0.199 ^{ns}	
ภาวะหนี้สิน			
มี	49(94)	51(98)	100(192)
ไม่มี	46.7(7)	53.8(8)	100(15)
Phi = 0.012	$\chi^2 = 0.029$	P = 0.864 ^{ns}	

หมายเหตุ ** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ^{ns} = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลานิล (ตารางที่ 15) พบว่า ปัจจัยข้อมูลการเลี้ยงปลา ได้แก่ การฝึกอบรม พื้นที่การเลี้ยงปลา แหล่งทุนในการเลี้ยงปลา การเป็นสมาชิกกลุ่ม มุ่งเหตุจูงใจในการเลี้ยงและความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาที่แตกต่างกันไม่มีผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจแตกต่างกัน โดยมีค่า Phi = -0.009, 0.136, 0.075, 0.010, -0.034 และ -0.026 (P > 0.05) ตามลำดับ

แต่พบว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่และสมาชิกที่สังกัดกลุ่มในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า Phi = 0.242**, -0.397** (P < 0.01) ตามลำดับ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

27

ตารางที่ 15 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลการเลี้ยงปลากับความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา N=207

ตัวแปร	ระดับความพึงพอใจ		รวม
	น้อย	มาก	
การฝึกอบรม			
เคย	48.6(88)	51.4(93)	100(181)
ไม่เคย	50(13)	50(13)	100(26)
	Phi =-0.009	$\chi^2 = 0.017$	P=0.895 ^{ns}
การติดต่อเจ้าหน้าที่			
เคย	41.3(62)	58.7(88)	100(150)
ไม่เคย	68.4(39)	31.6(18)	100(57)
	Phi =0.242	$\chi^2 = 12.130$	P=0.000**
พื้นที่การเลี้ยงปลา			
บ่อดิน	53(79)	47(70)	100(149)
กระชัง	37.9(22)	62.1(36)	100(58)
	Phi =0.136	$\chi^2 = 3.804$	P=0.051 ^{ns}
แหล่งทุนในการเลี้ยงปลา			
ตนเองทั้งหมด	57.1(20)	42.9(15)	100(35)
ตนเองและกู้และกู้ทั้งหมด	47.1(81)	52.9(91)	100(172)
	Phi =0.075	$\chi^2 = 1.176$	P=0.278 ^{ns}
การเป็นสมาชิกกลุ่ม			
เป็น	49.1(78)	50.9(81)	100(159)
ไม่เป็น	47.9(23)	52.1(25)	100(48)
	Phi =0.010	$\chi^2 = 0.019$	P=0.890 ^{ns}
สมาชิกกลุ่มในจังหวัด			
เชียงใหม่	31.5(28)	68.5(61)	100(89)
เชียงราย	71.4(50)	28.6(20)	100(70)

ตารางที่ 16(ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับที่ต้องการความช่วยเหลือ

ลำดับความต้องการช่วยเหลือ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
5. การได้รับข่าวสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับปลานิล	162	78.3

ปัญหาและอุปสรรคในการรวมกลุ่ม

1. ยังไม่มีการวางแผนการผลิตภายในกลุ่มในรอบปีที่ชัดเจน ทำให้ผลผลิตปลาไม่ต่อเนื่อง
2. ยังขาดการประสานงานในการถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องแก่สมาชิกกลุ่ม ทำให้เกษตรกรยังประสบปัญหาผลผลิต เช่น ได้น้ำหนักต่อไร่ที่ยังไม่เหมาะสม การเลี้ยงในแต่ละรอบการผลิตใช้ระยะเวลาเวลานาน และอัตราการรอดต่ำ ต้นทุนต่อหน่วยที่สูงขึ้น เป็นต้น

วิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเลี้ยงและด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในระดับมาก โดยในด้านสังคม เกษตรกรพึงพอใจมากเกี่ยวกับมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพของตนเองเพราะทำให้มีโอกาสส่งเสริมการศึกษาของบุตรให้ดีขึ้นและครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน ส่วนในด้านเศรษฐกิจเกษตรกรมีความพึงพอใจมากในเรื่อง การเลี้ยงปลาทำให้ตนมีความน่าเชื่อถือจากแหล่งสินเชื่อและสามารถเลี้ยงเป็นรายได้เสริมที่ดี สำหรับด้านการเลี้ยง เกษตรกรเห็นว่าปลานิลเป็นปลาที่ประชาชนนิยมบริโภคแพร่หลายและเป็นปลาที่ไม่ต้องใช้สารเคมีในการเลี้ยงมากทำให้ไม่เสี่ยงต่อการตกค้างในเนื้อปลา จึงเป็นทางเลือกในการเลี้ยงที่ดี จากความพึงพอใจเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรพอใจกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลานิลนี้ ไม่ว่าจะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมหรือเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก เลี้ยงในบ่อดินหรือเลี้ยงในกระชัง เนื่องจากเป็นการสร้างรายได้ที่ดีและต่อเนื่อง มีตลาดรองรับอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าผลผลิตจะไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ ไม่ได้รายได้มากมายแต่ก็เพียงพอที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ นอกจากนี้ยังมีความสะดวกในการหาแหล่งทุนเนื่องจากเป็นอาชีพที่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมการเลี้ยงจากทางภาครัฐและได้รับความสนใจในการศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่าง ๆ และกลุ่มชาวบ้านตลอดเวลา สอดคล้องกับว่า Clinton P. Alderfer (อ้างในธงชัย สันติวงษ์, 2530)

ที่กล่าวว่ามันุษย์ต้องการความอยู่รอด และผลตอบแทน หากความต้องการที่คาดหวังได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะพึงพอใจกับการสิ่งที่ได้รับนั้น และอุดม พรหมตัน (2545) ที่พบว่า เกษตรกรชาวเขามีกความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงในระดับสูง ในด้านสังคม เนื่องจากได้รับการยอมรับจากเจ้าหน้าที่และประชาชนเพิ่มขึ้น

ในส่วนของความพึงพอใจปานกลาง ด้านสังคม เกษตรกรเห็นว่าการเลี้ยงปลายังมีส่วนช่วยเหลือสังคมและชุมชนโดยทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกในการประกอบอาชีพจากพื้นที่ที่ตนมีอยู่ มีส่วนทำให้เกษตรกรได้รับการยอมรับในสังคมและชุมชนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม สำหรับในด้านเศรษฐกิจเกษตรกรเห็นว่า การเลี้ยงปลามีส่วนสร้างรายได้ทำให้มีรายได้ซื้อหาสิ่งของอำนวยความสะดวก มีฐานะที่พอมีพอกิน ลดภาระหนี้สินบางส่วน มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพและมีเงินออมบางส่วน ส่วนความพึงพอใจในเรื่องการเลี้ยง เกษตรกรพอใจเกี่ยวกับเป็นปลาที่เลี้ยงง่ายเจริญเติบโตเร็ว ใช้เวลาในการดูแลน้อย มีความคุ้มค่าต่อการลงทุนปานกลาง สามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปได้ มีแหล่งข้อมูลข่าวสารและเอกสารแนะนำที่เพียงพอ ในด้านการส่งเสริมการเลี้ยง เกษตรกรพึงพอใจปานกลางเกี่ยวกับเกษตรกรสามารถปฏิบัติตามแผนการผลิต พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง นำพอใจในคุณภาพ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่ต่อเนื่อง สภาพพื้นที่สำหรับการเลี้ยงน่าจะได้ผลผลิตดีกว่าเดิม การได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชน สารเคมีในการป้องกันโรคและการรักษาและการได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ จากความพึงพอใจเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลายังประสบปัญหาต่าง ๆ ในการเลี้ยง ทำให้ได้รับการตอบสนองผลผลิตลดลง เช่น อัตราการรอดน้อย น้ำคุณภาพต่ำ ต้นทุนสูงโดยเฉพาะต้นทุนด้านอาหาร ที่เป็นต้นทุนหลัก พันธุ์ปลาเชื้อเพลิงและแรงงานที่สูงขึ้น ผลผลิตได้ไม่เต็มที่ เช่น ปลาได้ขนาดที่ตลาดต้องการต่ำ ระยะเวลาการเลี้ยงไม่ได้ตามที่กำหนด ราคาปลาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินการเลี้ยงปลาให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทำให้การออมและการลงทุนได้ผลกำไรลดลง แม้จะได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐและเอกชนก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลดลงได้ สอดคล้องกับ De silva และคณะ(1986) ที่กล่าวว่า ต้นทุนที่สำคัญของธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำคือ ต้นทุนค่าอาหาร หากมีการจัดการที่ดีจะสามารถช่วยลดต้นทุนนี้ได้ นอกจากนี้เทพรัตน์ อึ้งเศรษฐพันธ์(2545) ที่กล่าวว่า ปัญหาการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินคือ เกษตรกรนิยมปล่อยปลาขนาดเล็ก (2.5 - 3 ซม.) ทำให้อัตราการรอดต่ำและไม่สามารถคำนวณผลผลิตที่จะได้รับได้ ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงในกระชัง คือ ปัญหาน้ำเสียทำให้เป็นโรค

สำหรับในด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลาและด้านการตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงปลามีความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น โดยในด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลาเกษตรกรเห็นว่าประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม การอำนวยความสะดวกต่อสมาชิกในการจับปลา การแก้ปัญหาผลผลิตของกลุ่มองค์กรผู้เลี้ยงปลา นโยบายการดำเนินงานของกลุ่ม ความเชื่อถือที่มีต่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่มและความยุติธรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม ยังคงพอใจในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการตลาดเกษตรกรเห็นว่า การเลี้ยงปลาให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุนลดลง ความเชื่อถือของผู้รับซื้อ ผลผลิตและคุณภาพยังไม่มีควมสม่ำเสมอ ความเหมาะสมในการกำหนดสถานที่รับซื้อปลา ความสะดวกในการขนส่งปลาดีพอสมควรแล้ว แต่การตีราคายังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและราคาปลายังไม่มีเสถียรภาพ จากความพึงพอใจเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ในการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลายังคงต้องมีการจัดการวางแผนด้านการผลิตให้เป็นระบบเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพสามารถต่อรองกับตลาดได้ หากมีการวางแผนจัดการที่ดีจะลดปัญหาการจับปลาที่ปล่อยก่อนหรือหลังที่เกษตรกรประสบอยู่ โดยอาจเรียงลำดับแผนการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย เพื่อกำหนดการจับผลผลิต นอกจากนี้ยังควรประสานงานความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการเลี้ยงปลาให้ได้ผลผลิตสูงสุดและสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ สำหรับทางกลุ่มควรช่วยในการแก้ปัญหาการเลี้ยงรวมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น อาหาร พันธุ์ปลา และอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดตามเป้าที่กำหนด นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนให้ทำบัญชีต้นทุนของเกษตรกรแต่ละรายเพื่อให้ได้ทราบต้นทุน ผลตอบแทนที่แท้จริง สามารถตีราคาต้นทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นข้อมูลในการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงและลดต้นทุนในรุ่นต่อ ๆ ไปได้ สอดคล้องกับประจวบ ฉายบุญและคณะ(2547) ที่พบว่า อัตราผลตอบแทนของการเลี้ยงปลานิลในกระชังที่แท้จริงจะลดลงหากนำค่าแรงของเกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมาคิดด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึง นอกจากนี้ความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาควรพิจารณาและแจ้งให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหาการทุจริตและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะมีผลให้สมาชิกกลุ่มมีทัศนคติที่ดีขึ้นและพึงพอใจขึ้น

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา พบว่า จำนวนครั้งของการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน ผู้เลี้ยงปลาที่อาศัยอยู่คนละจังหวัด การเคยและไม่เคยติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐ และสมาชิกที่สังกัดกลุ่มในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันจะมีผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การฝึกอบรมในแต่ละครั้งอาจยังไม่สามารถแก้

ปัญหาให้เกษตรกรได้ตรงจุด ประกอบกับเมื่อนำความรู้มาปรับปรุงการผลิต ผลผลิตที่ได้ก็ไม่ได้สูงตาม ทำให้แม้ว่าจะผ่านการอบรมมากขึ้นเพียงใดแต่ความพึงพอใจกลับลดลง สำหรับในด้านเกษตรกรที่เลี้ยงปลาอยู่คนละจังหวัดพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่จะพึงพอใจมากกว่าจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่จะขายปลาได้ราคาต่อกิโลกรัมสูงกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแม้ว่าจะมีส่วนแบ่งการตลาดที่น้อยกว่าแต่อาจจะได้ราคาต่อรุ่นที่ดี สอดคล้องกับเทพรินทร์ อึ้งเศรษฐพันธ์(2545) ที่พบว่า ปลาในจังหวัดเชียงใหม่นำเข้ามาจากจังหวัดอื่น เนื่องจากปลามีราคาถูกกว่า ประกอบการเลี้ยงปลาในจังหวัดเชียงราย ประสบปัญหาในบ่อเน่าเสียมากกว่าเนื่องจากส่วนใหญ่จะเลี้ยงหมูอยู่บนบ่อปลาและมูลหมูทำให้น้ำเน่าเสียเร็ว แต่เกษตรกรที่เลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่จะเลี้ยงร่วมกับไก่ซึ่งมูลไก่จะมีผลเสียน้อยกว่า ซึ่งจากเหตุผลนี้อาจทำให้ผลผลิตของการเลี้ยงแตกต่างกัน จึงทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจแตกต่างกัน นอกจากนี้เกษตรกรที่เคยพบปะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความพึงพอใจมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยพบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพบปะกับเจ้าหน้าที่รัฐจะได้ข้อมูล แนวโน้มของตลาดปลา ตลอดจนความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำมาปรับปรุงการผลิตให้ได้มาตรฐานมากขึ้น จึงอาจมีผลให้เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก สำหรับสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในจังหวัด เชียงรายและเชียงใหม่พบว่า เกษตรกรที่สังกัดกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่จะมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มในเชียงราย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีน้อยกว่าในจังหวัดเชียงราย ทำให้ส่วนแบ่งการตลาดของแต่ละกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่อาจมากกว่ากลุ่มในจังหวัดเชียงรายที่มีจำนวนกลุ่มมากกว่า ซึ่งแม้จะผลิตบ่อนเข้าสู่ตลาดในจังหวัดเชียงใหม่ได้ไม่เท่ากับความต้องการทั้งหมดของจังหวัด แต่ผลประโยชน์อาจเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรที่สังกัดกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่แล้ว

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 65.7 และจังหวัดเชียงรายร้อยละ 34.3 โดยเป็นเพศชายและหญิงร้อยละ 78.7 และ 21.3 มีสถานภาพสมรส โสดและม้ายร้อยละ 88.4, 7.7 และ 3.9 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,690.02 บาท โดยเป็นรายได้ที่มาจากกรเลี้ยงปลาและจากแหล่งอื่น ๆ เฉลี่ยเท่ากับ 6,216.59 และ 4,564.98

บาทตามลำดับ ในด้านการศึกษาศูนย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.1 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายปริญญาตรีและอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 11.1, 9.2, 7.2 และ 4.3 ตามลำดับ สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกเฉลี่ย 4.02 คน และมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 7.22 ไร่ ในด้านพื้นที่ครอบครอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.8 มีพื้นที่เป็นของตนเอง นอกจากนั้นเป็นของตนเองและเช่าและเช่าทั้งหมดร้อยละ 4.3 และ 3.4 ตามลำดับ ในส่วนของภาระหนี้สินกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.8 มีหนี้สิน และมีเพียงร้อยละ 7.2 เท่านั้นที่ไม่มีหนี้สิน

ข้อมูลด้านการเลี้ยงปลานิลหรือปลาตะเพียน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่เลี้ยงปลานิลในบ่อดินร้อยละ 72 และร้อยละ 28 เป็นกลุ่มที่เลี้ยงปลานิลหรือปลาตะเพียนในกระชัง ในด้านการอบรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง โดยมีจำนวนครั้งเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 ครั้ง นอกจากนี้หากมีปัญหาในการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างยังได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐถึงร้อยละ 72.5 ในส่วนของแหล่งทุนส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56 จะกู้เงินทั้งหมดมาใช้จ่ายในการเลี้ยงปลา เช่น จาก ธกส. กองทุนหมู่บ้านและธนาคารเป็นต้น และมีร้อยละ 27.1 ที่ใช้เงินทุนทั้งของตนเองและกู้ในการเลี้ยง แต่จะมีเพียงร้อยละ 16.9 ที่ไม่ได้กู้ยืมมาทำการเลี้ยงปลา

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงปลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 76.8 สังกัดอยู่ในกลุ่มผู้เลี้ยงปลาโดยจำแนกเป็นจังหวัดเชียงใหม่ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เลี้ยงปลาในบ่อดิน 1.ชมรมผู้เลี้ยงปลาสันทรายร้อยละ 23.2 2. กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 6.3 และ 3.กลุ่มผู้เลี้ยงปลาอินสถานฟาร์มร้อยละ 6.3 ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงในกระชังมีเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้เลี้ยงปลากระชังบ้านวังขามป้อมร้อยละ 7.2 ทางด้านจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ 5 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 15.5 อยู่ในกลุ่มปลาทอง รองลงมา ได้แก่ สหกรณ์ประมงพาน สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เชียงราย ปลาเชียงรายและส.ลานนา ร้อยละ 8.2, 5.8, 2.4 และ 1.9 ตามลำดับ โดยทั้งหมดมีระยะเวลาอยู่ในกลุ่มเฉลี่ย 4.33 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.2 ไม่ได้สังกัดกลุ่มใดๆ

ในส่วนของแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ใช้แหล่งน้ำชลประทานในการเลี้ยง และร้อยละ 28 ใช้แม่น้ำเป็นแหล่งเลี้ยงปลา

ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 35.2 ต้องการเลี้ยงเพื่อสร้างเสริมรายได้ ร้อยละ 25.1 ให้เหตุผลว่าการทำสวนหรือนาไม่ค่อยได้ผลและประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม นอกจากนี้หน่วยงานและโครงการรัฐได้เข้ามาส่งเสริม เช่น หน่วยงานประมง ธกส. เป็นต้นอีก

ร้อยละ 22.2 ส่วนทางด้านเพื่อนบ้านแนะนำ เอกชนแนะนำ เลี้ยงสัตว์อื่นมาก่อนแล้วเช่นไก่ เปลี่ยนอาชีพ การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง มีพื้นที่ว่าง ๆ ว่างช่วงต่อจากพ่อแม่ และไม่มีอะไรทำ เป็นมูลเหตุ ส่วนน้อย ร้อยละ 6.3, 4.3, 2.4, 1.9, 1, 0.5, 0.5 และ 0.5 ตามลำดับ ในส่วนของพันธุ์ปลาที่นำมา เลี้ยงกลุ่มตัวอย่างซื้อมาจากเอกชนถึงร้อยละ 99.5 โดยซื้อจากฟาร์มในพื้นที่จังหวัดที่ตนเองอยู่ น้ำใส ฟาร์ม และบริษัท CP เป็นส่วนใหญ่ ในด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงปลาเฉลี่ยเท่ากับ 1.99 คน และพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงปลา สำหรับบ่อดินมีพื้นที่เลี้ยงปลาเฉลี่ย 4.54 ไร่และจำนวนเฉลี่ย 2.34 บ่อ ส่วนผู้เลี้ยงปลาในกระชังมีจำนวนกระชังเฉลี่ย 8.02 กระชัง ในส่วนของจำนวนรุ่นที่เลี้ยงมาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงปลามาแล้วเฉลี่ย 8.87 รุ่น ได้ผลผลิตเฉลี่ย 6,055.07 กก./รุ่น

ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิล

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสูงถึงร้อยละ 86 โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.99 ค่าสูงสุด-ต่ำสุดเท่ากับ 18-10 คะแนนตาม ลำดับ และมีเพียงร้อยละ 29 ที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

หากพิจารณาขั้นตอนการเลี้ยงปลาของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในการเลือกซื้อลูกปลาอย่างเหมาะสมถึงร้อยละ 81.2 ในส่วนของการเตรียมบ่อก่อนการ เลี้ยงมีความเข้าใจ ในการเตรียมบ่อร้อยละ 70 และเมื่อซื้อลูกปลามาเลี้ยงกลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าควร ปล่อยในช่วงเช้าหรือเย็น และหากมีบ่อใหญ่เกิน 4 ไร่ ควรมีการอนุบาลลูกปลาก่อนปล่อยร้อยละ 93.7 และ 81.2 ตามลำดับ ในส่วนของอัตราการปล่อยกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงร้อยละ 89.4 ว่าอัตราการ ปล่อยปลาในบ่อดินและในกระชังไม่เท่ากัน สำหรับอาหารที่ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจร้อยละ 96.1 ว่า ควรให้ทั่ว ๆ บ่อ โดยร้อยละ 55.1 เห็นว่าในเดือนแรกควรให้อาหารที่มีโปรตีนไม่ต่ำกว่า 25% ด้านน้ำที่ ใช้เลี้ยงปลาในบ่อดินควรมีสีเขียวและใช้ฝ่ามือในการตรวจร้อยละ 81.2 และการใส่ปุ๋ยเคมีไม่ทำให้น้ำ เสียร้อยละ 57 การเลี้ยงปลาในบ่อดินจำเป็นต้องมีอาหารธรรมชาติมากกว่าในกระชังร้อยละ 92.8 และหากปลาลอยหัวตอนเช้าไม่ได้หมายความว่าปลาต้องการอาหารร้อยละ 91.3

ในส่วนของคุณสมบัติน้ำกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงร้อยละ 94.7 ว่าในช่วงบ่ายจะมีออกซิเจนมากที่สุด และในการดูแลบ่อก็ไม่ควรให้มีผักบุ้งหรือหญ้าขึ้นมาก ๆ ถึงร้อยละ 79.2 ในการดูแลสุขภาพปลา เห็นว่าการเลี้ยงปลานิลไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีถึงร้อยละ 95.7 และในฤดูร้อนก็ไม่ใช้ฤดูที่เสี่ยงต่อการ เกิดโรคร้อยละ 90.8 โดยการป้องกันการเกิดโรคควรพิจารณาถึงความหนาแน่นด้วยอีกร้อยละ 72 สำหรับก่อนการขายก็ควรพักปลาไว้ในน้ำสะอาดก่อนเพื่อลดกลิ่นโคลนร้อยละ 75.8

ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลา

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านสังคมในระดับมากถึงร้อยละ 84.1 ในด้านเศรษฐกิจกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับมากถึงร้อยละ 72.9 ด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลา กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจมากร้อยละ 57.5 ในด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจระดับมากและปานกลางใกล้เคียงกันคือร้อยละ 49.1 และ 49.7 ตามลำดับ ด้านการเลี้ยงปลากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับมากถึงร้อยละ 77.8 สำหรับด้านการตลาด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจระดับปานกลางร้อยละ 58

หากพิจารณาการพึงพอใจในแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า

ความพึงพอใจด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ โอกาสทางการศึกษาของบุตรที่ขึ้นและครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน ร้อยละ 61.8, 59.4 และ 53.1 ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องการมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมและชุมชน มีการยอมรับในสังคมของชุมชน การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มเลี้ยงปลาและมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม ร้อยละ 62.8, 62.3, 54.6 และ 51.2 ตามลำดับ

ความพึงพอใจในด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องมีความน่าเชื่อถือของแหล่งสินเชื่อและการมีรายได้มากขึ้นร้อยละ 53.1 และ 52.7 ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องมีสิ่งของอำนวยความสะดวก มีฐานะที่มั่นคง ลดภาระหนี้สิน มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพและมีเงินออมมากยิ่งขึ้น ร้อยละ 69.6, 68.1, 65.7, 64.7 และ 58.9 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม การอำนวยความสะดวกต่อสมาชิกในการจับปลา การแก้ปัญหาผลผลิตของกลุ่มองค์กรผู้เลี้ยงปลา นโยบายการดำเนินงานของกลุ่ม ความเชื่อถือที่มีต่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม และความยุติธรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม ร้อยละ 78.6, 73, 69.2, 64.8, 63.5, 62.9 และ 62.9 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านเลี้ยง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจมากในเรื่องประชาชนนิยมบริโภคและไม่ต้องใช้สารเคมีที่เลี้ยงต่อการตกค้างในเนื้อปลาที่ร้อยละ 65.7 และ 52.7 ตามลำดับ ส่วนพึงพอใจระดับปานกลางส่วนใหญ่ในเรื่องเจริญเติบโตเร็ว ใช้เวลาในการดูแลน้อย เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย คุ่มค่าต่อการลงทุน มีแหล่งข้อมูลข่าวสาร สามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปได้และเอกสารแนะนำที่เพียงพอ ร้อยละ 68.1, 56, 53.6, 53.6 และ 52.2 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องการปฏิบัติตามแผนการผลิต พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่อง สภาพพื้นที่สำหรับการเลี้ยง การได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชน สารเคมีในการป้องกันโรคและการรักษาและการได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 71, 64.7, 59.4, 58.9, 57, 53.1 และ 52.7 ตามลำดับ

ความพึงพอใจด้านการตลาด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะพึงพอใจปานกลางในเรื่องผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน ความซื้อตรงของผู้รับซื้อ ความสม่ำเสมอของคุณภาพปลาที่ผลิตได้ ความเหมาะสมในการกำหนดสถานที่รับซื้อปลา ความสะดวกในการขนส่งปลา มีการตีราคาตามหลักวิชาการและควมมีเสถียรภาพด้านราคาปลา ร้อยละ 82.6, 77.8, 73.9, 70.5, 64.3, 63.3 และ 53.1 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลา

ผลการศึกษา พบว่า จำนวนครั้งของการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน ผู้เลี้ยงปลาที่อาศัยอยู่คนละจังหวัด การเคยและไม่เคยติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐ และสมาชิกที่สังกัดกลุ่มในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันจะมีผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า $r = -0.255^{**}$, $\Phi = -0.333^{**}$, $\Phi = 0.242^{**}$ และ $\Phi = -0.397^{**}$ ($P < 0.01$) ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. 2546. รายงานประจำปี 2546. เชียงราย : สำนักงานประมงจังหวัดเชียงราย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จุฬิ ดินชัยพานิชและยุพินท์ วิวัฒน์ชัยเศรษฐ์. 2544. ความพึงพอใจของผู้มาติดต่อขอรับเอกสารที่ กองส่งเสริมการประมงที่มีต่อเอกสารคำแนะนำของกรมประมง. กรุงเทพฯ : เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 4 กองส่งเสริมการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- เทพรัตน์ อึ้งเศรษฐพันธ์ สุเทพ ปันธิวงค์ สมบูรณ์ ใจปิ่นตา ประจวบ ฉายบุ สุดปราณี มณีศรีและรุ่ง กานต์ อำไพพงษ์. 2545. แนวทางการจัดการปัญหาการผลิตและตลาดปลาน้ำจืดจังหวัด เชียงใหม่. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เทพदनัย ทองคำดี. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมโคเนื้อ ของ หน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก. เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2530. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 5 ไทยวัฒนาพานิช.
- นวลมณี พงษ์ธนา สายฝน เสี่ยงหวานและจินตนา นิธรรม. ผลของการใช้ฮอร์โมนแอนโดรเจนในการ แปลงเพศปลานิล. วารสารการประมง 57(3) :251 – 259.
- ประจวบ ฉายบุ เทพรรัตน์ อึ้งเศรษฐพันธ์และสุดปราณี มณีศรี. 2547. ต้นทุนและผลตอบแทนของ การเลี้ยงปลานิลและปลาทับทิมในกระชัง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการประมง 57(3) : 244- 250.
- พรทิพย์ นวลอนงค์. 2544. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในกระชัง จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนตรี ฉะชัยแหลม. 2536. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรอำเภอใน จังหวัดภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพล กาญจนวิจิตร. 2530. ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 3 กองวิจัยและ ประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน.

- อรุณี จินดานนท์. 2542. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ประมง:กรณีศึกษาการจัดงานวันประมงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : เอกสารวิชาการฉบับที่ 4/2542. กองส่งเสริมการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อุดม พรหมตัน. 2545. ความพึงพอใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- De silva, S.S.; Gunasekera ; R.M. and C. Keembiyahetty .1986. Optimum ration and feeding frequency in *Oreochromis niloticus* young. . In J.L. Mclean, L.B. Dizon and L.V. Hosillos(eds.). The First Fisheries Forum. Asian Fisheries Society, Manila, Philippines .P.559-564
- Flippo E B..1961. Principle of Personal Management. New York: McGraw – Hill, P-416.
- Lin C.K.; and K. Kaewpaitoon. 2000. An overview of freshwater cage culture in thailand. In:Lin, C.K, Liao, I.C., (Eds.), The First International Symposium on Cage Aquaculture in Asia. Asian Fisheries Society, Manila, Philippines, pp. 257-242.
- Maslow A.H.. 1970. Motivation and Personality. 2nd ed. New York:Harper and Row Publisher. Inc.
- Wolman B.. 1973. Dictionary of Behavioral Science. London. The Macmillan Press Ltd.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ชุดที่.....

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้
เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

ว/ด/ป ที่สัมภาษณ์ .....

ชื่อ-สกุล.....ที่อยู่.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องช่องว่าง หรือ เติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ(ในปี พ.ศ. 2548) .....ปี
2. เพศ .....ชาย .....หญิง
3. สถานภาพสมรส .....โสด .....สมรส .....ม้าย .....หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา .....ไม่ได้รับการศึกษา
.....ได้รับการศึกษา(ระบุ) ..... ประถมศึกษา
.....มัธยมศึกษาตอนต้น
.....มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
.....ปวส./อนุปริญญา
.....ปริญญาตรี
.....สูงกว่าปริญญาตรี
5. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน .....บาท
โดยได้จากการเลี้ยงปลา.....บาท
จากแหล่งอื่น ๆ .....บาท
6. สถานภาพการถือครองที่ดิน .....เป็นของตนเองทั้งหมด.....ไร่/งาน
.....เช่าทั้งหมด .....ไร่/งาน
.....เป็นของตนเองและเช่า .....ไร่/งาน

7. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่ .....มี .....ไม่มี
8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องช่องว่าง หรือ เติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. จนถึงปี 2548 ท่านเลี้ยงปลาระยะเวลา .....ปี
2. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงหรือไม่
.....เคย ปี พ.ศ.....หัวข้อ.....สถานที่.....
จำนวน.....ครั้ง
.....ไม่เคย
3. ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงปลาท่านเคยติดต่อเจ้าหน้าที่ประมงหรือที่เกี่ยวข้องหรือไม่
.....เคย
.....ไม่เคย(เหตุผล).....
4. ท่านมีพื้นที่ในการเลี้ยงปลา จำนวน.....ไร่/งาน จำนวนบ่อ/กระชัง.....บ่อ/กระชัง
5. แหล่งทุนในการเลี้ยงปลา .....ตนเอง .....กู้ยืม(ระบุ).....
6. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงปลาหรือไม่
.....เป็น(ระบุชื่อกลุ่ม.....ระยะเวลา.....ปี)
.....ไม่เป็น(ระบุเหตุผล.....)
7. สมาชิกในครอบครัวมาเลี้ยงปลา.....คน บุคคลภายนอก.....คน
8. แหล่งน้ำในการเลี้ยงปลา .....ชลประทาน .....แม่น้ำ .....อ่างเก็บน้ำ .....อื่นๆ
9. ท่านเลี้ยงปลามาจำนวน.....รุ่น(นับตั้งแต่เริ่มเลี้ยง) ผลผลิตเฉลี่ยรุ่นละ.....กก.
10. มูลเหตุจูงใจในการเลี้ยงปลาได้มาจาก.....
.....
.....
.....

11. ท่านใช้พันธุ์ปลาจากแหล่งใด(ระบุชื่อและจังหวัด).....
 เหตุผลที่เลือก.....

12. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลา (ให้เรียงลำดับตามจำนวนมากไปน้อย)

.....อาหาร   .....เชื้อเพลิง   .....ยา/สารเคมี   .....ไฟฟ้า
 .....พันธุ์ปลา   .....น้ำ   .....แรงงาน

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาที่ถูกต้อง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหลังข้อความตามความรู้ความเข้าใจของท่าน

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา	ใช่	ไม่ใช่
1. ควรซื้อลูกปลาที่ผ่านการงดอาหารประมาณ 2 - 3 วัน หากต้องขนส่งไกล		
2. เมื่อเตรียมบ่อเลี้ยงไม่จำเป็นต้องโรยปูนขาวและกรองน้ำเข้าบ่อ		
3. การปล่อยลูกปลาลงเลี้ยงควรปล่อยช่วงเช้าหรือเย็น		
4. หากบ่อมีขนาดใหญ่เกิน 4 ไร่ ควรอนุบาลลูกปลาก่อนแล้วค่อยปล่อย		
5. การเลี้ยงปลานิลในกระชังและในบ่อดินใช้ความหนาแน่นเหมือนกัน		
6. น้ำสำหรับเลี้ยงปลาในบ่อดินควรมีสีเขียวและใช้ฝ่ามือตรวจความเข้มของสีน้ำ		
7. ในเดือนแรกของการเลี้ยงปลานิลควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 25%		
8. หากเห็นปลาขึ้นมาลอยอยู่บนผิวน้ำในตอนเช้าตรู่แสดงว่าปลาต้องการอาหาร		
9. ไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมีลงในบ่อเนื่องจากจะทำให้ปลาเสีย		
10. การเลี้ยงปลานิลในบ่อจำเป็นต้องมีอาหารธรรมชาติในบ่อมากกว่าในกระชัง		
11. การให้อาหารควรให้ทั่ว ๆ บ่อ		
12. หากจะเลี้ยงปลาจำเป็นต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการ		
13. ปลาจะขาดอากาศหายใจในช่วงบ่าย		

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา(ต่อ)	ใช่	ไม่ใช่
14. บ่อเลี้ยงปลาควรมีหญ้าและผักบุงขึ้นมาก ๆ		
15. การเลี้ยงปลานิลต้องใช้สารเคมีมาก ๆ เพื่อให้ปลาสุขภาพดี		
16. ฤดูที่ปลาเจริญเติบโตช้าและมีโรคมกคือฤดูร้อน		
17. การปล่อยปลาความหนาแน่นที่เหมาะสมจะลดการเกิดโรค		
18. การกำจัดกลิ่นโคลนทำได้โดยการนำปลามาพักไว้ในน้ำสะอาดประมาณ 1-2 วัน		

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหลังข้อความตามความรู้สึกของท่าน

ประเภทความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ความพึงพอใจด้านสังคม			
1. ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม			
2. ความอบอุ่นของครอบครัวที่ได้อยู่ร่วมกัน			
3. ความมีโอกาสการศึกษาของบุตรที่ดีขึ้น			
4. การยอมรับในสังคมของชุมชน			
5. ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ			
6. การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มเลี้ยงปลา			
7. การมีส่วนช่วยเหลือสังคมและชุมชน			
ความพึงพอใจด้านเศรษฐกิจ			
1. มีรายได้มากขึ้น			
2. มีเงินออมมากยิ่งขึ้น			
3. มีสิ่งของอำนวยความสะดวก			
4. มีฐานะที่มั่นคง			

ประเภทความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ			
6. ลดภาระหนี้สิน			
7. มีความน่าเชื่อถือของแหล่งทุน			
ความพึงพอใจด้านการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลา			
1. นโยบายการดำเนินงานของกลุ่ม			
2. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานเช่น จัดหาพันธุ์ปลา อาหารและการจับจำหน่าย			
3. การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม			
4. ความเชื่อถือที่มีต่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม			
5. การอำนวยความสะดวกต่อสมาชิกในการจับปลา			
6. การแก้ปัญหาผลผลิตของกลุ่มองค์กรผู้เลี้ยงปลา			
7. ความยุติธรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม			
ความพึงพอใจด้านการเลี้ยง			
1. เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว			
2. คุ่มค่าต่อการลงทุน			
3. มีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เอกสารแนะนำที่เพียงพอ			
4. ใช้เวลาในการดูแลน้อย			
5. สามารถประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กันไปได้			
6. ไม่ต้องใช้สารเคมีที่เสี่ยงต่อการตกค้างในเนื้อปลา			
7. ประชาชนนิยมบริโภค			
ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล			
1. การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่รัฐ			
2. การได้รับการส่งเสริมจากภาคเอกชน			

ประเภทความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. การปฏิบัติตามแผนการผลิต			
4. พันธุ์ปลาที่นำมาเลี้ยง			
5. สภาพพื้นที่สำหรับการเลี้ยง			
6. สารเคมีในการป้องกันโรคและการรักษา			
7. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่อง			
ความพึงพอใจด้านตลาด			
1. ความมีเสถียรภาพด้านราคาปลา			
2. ความเหมาะสมในการกำหนดสถานที่รับซื้อปลา			
3. ความซื่อตรงของผู้รับซื้อ			
4. ความสม่ำเสมอของคุณภาพปลาที่ผลิตได้			
5. ความสะดวกในการขนส่งปลา			
6. มีภาวะดีราคาตามหลักวิชาการ			
7. ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน			

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ในกลุ่มผู้เลี้ยงปลาของท่าน

1.1. ปัญหาในการดำเนินงานภายในกลุ่มของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....